AH 747
2026Z22748

Antwoord van minister Van Essen (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur) (ontvangen 24 november 2026)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2026-2027, nr. 568

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Tienduizenden muizen en geperforeerd grasland: veldmuizenplaag stelt wetenschappers voor raadsels'?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke gevolgen heeft de muizenschade voor de grasopbrengst en het herstel van de grasmat? Welke knelpunten ondervinden getroffen boeren bij de mestregelgeving?

Antwoord 2

De schade aan grasland door een muizenplaag wordt veroorzaakt doordat de muizen (de wortels van) het gras eten, en gangen en holen maken in het grasland. Het gevolg is dat de zode daardoor wordt aangetast of in het ergste geval afsterft. De schade aan het grasland heeft vanzelfsprekend invloed op de grasopbrengst. In het artikel wordt specifiek verwezen naar de situatie in de provincie Friesland en in de Alblasserwaard. Voor beide gebieden gaat het om de grondsoorten klei- en veengrond.

Om de grasmat te kunnen herstellen zal een perceel in veel gevallen opnieuw moeten worden ingezaaid en zal de nog bestaande zode van gras moeten worden vernietigd, het zogenaamde ‘scheuren van grasland’. Dit is niet zondermeer toegestaan, omdat er regels zijn gesteld voor het scheuren van grasland in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) om verontreiniging van de bodem door uitspoeling van nutriënten te voorkomen. In artikel 4.1215, eerste lid, Bal is als uitgangspunt opgenomen dat de zode van gras op weidegronden niet vernietigd mag worden. Het artikel kent ook enkele uitzonderingen op dat verbod. Specifiek voor weidegronden gelegen op klei- en veengrond is het algemene verbod op het vernietigen van de zode van gras niet van toepassing in de periode van 1 februari tot en met 15 september. Voor weidegronden op kleigronden geldt daarnaast een uitzondering in de periode van 1 november tot en met 31 december. In deze periode mag de zode worden vernietigd, mits

aansluitend een ander gewas dan gras wordt geplant of gezaaid. Voor andere grondsoorten en alternatieve teelten na het scheuren van graszoden gelden andere uitzonderingen.

Vraag 3

Is onderzoek gedaan naar de verschillen in mineralisatie tussen het vernieuwen van een gezonde grasmat en een grasmat na muizenschade, op verschillende grondsoorten?

Antwoord 3

Naar de verschillen in mineralisatie tussen het scheuren van grasland en het scheuren van grasland na muizenschade is geen onderzoek gedaan. Na de forse muizenplaag in 2014-2015 in Friesland is er wel onderzoek gedaan naar de inventarisatie, de signalering en de beheersing van een muizenplaag[1]. In het onderzoek wordt aangegeven dat het afsterven van gras door de vraat aan gras en wortels leidt tot sterfte van het gewas. Het dode gras kan daarnaast een directe bron van nutriënten zijn als het verteert in de bodem en daarbij de eigen nutriënten weer afstaat. De muizen in het grasland versnellen de vertering door een betere doorluchting van de bodem (mineralisatie). Daarbovenop deponeren muizen hun keutels en urine, welke een bron van nutriënten zijn uit het gegeten gras. De gangen en holletjes van muizen kunnen de bronnen van nutriënten snel in grote hoeveelheden dieper in de bodem brengen. Het is daarbij mogelijk dat deze eventueel versneld kunnen uitspoelen naar drains of sloten.

De specifieke uitspoeling is niet in kaart gebracht, en ook het verschil tussen het toepassen van scheuren van grasland ten opzichte van het onberoerd laten van het grasland is daarbij niet duidelijk. Over het herstel van de graszode zijn wel conclusies in het onderzoek opgenomen. Het lijkt dat na muizenschade zowel op veengronden als op kleigronden een goed herstel van de graslandvegetatie optreedt. Het uiteindelijke resultaat van doorgezaaide of heringezaaide percelen verschilt niet veel van percelen zonder herstelbehandeling. Het resultaat uit het onderzoek kan daarbij wel beïnvloed zijn door het droge voorjaar van 2015.

Ook naar de effecten van het scheuren van grasland is onderzoek gedaan. Wageningen University and Research (WUR) heeft onderzoek gedaan naar het effect van graslandvernieuwing op nitraatuitspoeling en lachgasemissies[2]. De WUR heeft in 2019, 2020 en 2021 zes veldproeven uitgevoerd (twee per jaar) waarin het effect van het tijdstip van graslandvernieuwing door vernietiging (scheuren) van de graszode op het risico van nitraatuitspoeling en verliezen door N2O-emissie (lachgas) zijn vastgesteld. Zo is duidelijk dat het scheuren van de graszode van invloed is op de mineralisatie van de bodem en dat het risico op

[1] Terugkerende muizenplagen in Nederland, inventarisatie, sturende factoren en beheersing.
[2] Rapport WUR (2026) ‘effect van graslandvernieuwing op nitraatuitspoeling en lachgasemissie’

het verlies van stikstof door nitraatuitspoeling bij vernieuwing van grasland hoog is.

Vraag 4

Bent u bereid de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) hierover om advies te vragen en zo nodig onderzoek te laten doen naar de verschillen in mineralisatie tussen verschillende grondsoorten?

Vraag 5

Bent u bereid op basis van een onderzoek bij muizenschade een vaste stikstofgift toe te staan na vernieuwen van grasland op klei- en veengrond in de periode van 1 februari tot en met 15 september, in plaats van bemesting op basis van een grondmonster? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4 en 5

Gezien de onduidelijkheid over het effect van muizenschade op het grasland zal ik bezien of een dergelijk onderzoek kan worden vormgegeven, waarbij ook rekening wordt gehouden met de milieueffecten, zoals de effecten van nitraatuitspoeling van het scheuren van graszoden na de nu toegestane periode, afgezet tegen vernietigen van graszode binnen de huidige toegestane periode in het Bal. Daarbij zal ik ook de vraag meenemen of een vaste stikstofgift nodig is.

Vraag 6

Bent u bereid bij overmacht door muizenschade graslandvernieuwing toe te staan met behoud van de eco-premie binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), onder meer voor de Intern gebruik eco-activiteiten die betrekking hebben op grasland, zoals langjarig grasland, kruidenrijk grasland, grasklaver en bufferstroken langs grasland?

Antwoord 6

De regelgeving voor graslandvernieuwing is vastgelegd in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) (zie antwoord 2). Muizenschade kan ertoe leiden dat agrariërs niet voldoen aan de subsidievoorwaarden van bepaalde eco-activiteiten zoals de zichtbare bedekking van kruiden en/of klaver. Het staat agrariërs in dat geval vrij om tijdig een individueel beroep op overmacht bij mij in te dienen. Ik zal deze meldingen aan de hand van alle relevante feiten en omstandigheden per geval beoordelen. Als het beroep op overmacht wordt gehonoreerd, behoudt de agrariër de aanspraak op de bijbehorende punten en waarde van de betreffende eco-activiteit.